

Zomers leesvoer 2020

Kersverse boeken van contacten

Het aardige van een uitgebreid professioneel netwerk is dat er ook diverse auteurs in zitten. Of dat vakmatige kennissen die je weleens spreekt op conferenties of met wie je af en toe een mailtje uitwisselt, ook aan het schrijven slaan. Deze zomervakantie heb ik (onder andere) twee kersverse boeken van zulke contacten mogen lezen. Ladies first.

| TEKST **CARSTEN BUSCH**

Nadat Tamara Onos de wereld verraste met een heuse arbo-thriller, komt ze nu met haar eerste non-fictie boek. Dat ze desondanks met haar gedachtes al bij toekomstige thrillers zit, maken diverse opmerkingen in dit boek duidelijk. Afwachten of we inderdaad in toekomstige verhalen iets terugvinden van de mogelijk gevaarlijke ingrediënten.

Hoe zit dat nou?

Want daar gaat Hoe zit dat nou? over. Het is een bundel met korte stukjes, deels gebaseerd op eerder gepubliceerde blogs, over het herkennen en negeren van alledaagse gevaren. Veel hoofdstukken gaan over huiselijke en dagelijkse problemen. Dingen die we allemaal tegenkomen of tegen kunnen komen – inclusief kwesties over gevaarlijke stoffen uit de media – vormen een belangrijke bron van inspiratie om kort en bondig mogelijke risico's te beschouwen en deze kritisch te bespreken. Want hoe ernstig zijn bijvoorbeeld die kleine rubberkogeltjes die we op veel kunstgrasvelden vinden of vonden?

Er is ook een hoofdstuk over werk, waarin bijvoorbeeld asbest, nachtwerk en magnetische velden (MRI) aan de orde komen. Plus een hoofdstukje met 'theorie', bijvoorbeeld over opnameroutes, het lezen van gevaarsymbolen en etiketten, gezondheidseffecten ontdekken en mens-/dierproeven.

De hoofdstukken zijn kort, enkele pagina's lang. Onos heeft een prettige stijl die het allemaal goed leesbaar en toegankelijk maakt. Vaak persoonlijk, soms humoristisch. De stukjes zijn over het algemeen erg informatief en bovendien voorzien van links en referenties waar je meer informatie over het onderwerp kunt vinden (en zelf de bronnen kunt raadplegen, wat belangrijk is om goed te kunnen adviseren). Daarnaast worden er vaak wat aardige trivia aangeboden die zijdelings met het onderwerp te maken hebben.

Als ik dan toch een kritiekpuntje mag leveren ... ik vind persoonlijk (dus anderen zien dat wellicht anders) dat ik als lezer wat te weinig wordt uitgedaagd. De bronnen nodigen weliswaar uit om zelf op zoek te gaan, maar de meeste lezers zullen waarschijnlijk voldoende hebben aan de tekst. Dat maakt van een groot deel van het boek eenrichtingsverkeer. Het prikkelt mij persoonlijk iets te weinig. Zo mis ik in het stuk over bronaanpak een kritische discussie over dat die aanpak vaak nieuwe risico's introduceert die vaak pas laat worden onderkend. Maar ik leef bijvoorbeeld juist weer op bij de tunnelmetafoer en de risico's van vooruitgang (p. 112-115). Prima discussie die dieper gaat dan wat er in de meeste andere stukken wordt aangeboden. Andere toppers zijn de dis-

cussie over geweten en over ethisch zakendoen/producen/consumeren. Al met al een leuk en toegankelijk boek. Doordat het allemaal niet te diep gaat en alles duidelijk wordt uitgelegd is het ook voor leken – uw kinderen, schoonmoeder of buurvrouw – goed te volgen. En dat bedoel ik zonder meer positief. Met een referentie naar een James Bond-film ben ik sowieso gelukkig (de roman Goldfinger bevat overigens een interessant anti-rookbetoog van de 'bad guy').

Meer lezen in een vergelijkbare stijl en met een soortgelijke thematiek? Probeer dan eens (de eerste meer gericht op statistiek, de andere meer op wetenschap en ethiek):
Bauer, T., Gigerenzer, G. & Krämer, W. (2014) Warum Dick Nicht Doof Macht Und Genmais Nicht Tötet - Über Risiken Und Nebenwirkungen der Unstatistik. Frankfurt: Campus.
Goldacre, B. (2014) I Think You'll Find It's A Bit More Complicated Than That. London: Fourth Estate.

Veiligheid van binnenuit

Het tweede boek is het debuut van Rob Kreté. Dit 118 pagina's tellende boekje is fraai vormgegeven en onderscheidt zich van de meeste andere boeken door het 'overdwars'-formaat. Het bevat Kretés betoog over hoe veiligheid op een betere manier kan worden vormgegeven. Dit is gebaseerd op zijn eigen ervaringen over

Hoe zit dat nou? Zin en onzin over alledaagse gevaren, Tamara Onos (2020)
ISBN 9789021576510, Utrecht: Kosmos

Veiligheid van binnenuit, Rob Kreté (2020)
Den Haag: KretéMarres BV

wat werkt en wat niet. In hoofdstuk 1 vertelt hij over zijn persoonlijke ervaring met het runnen en op een gegeven ogenblik vanwege veiligheidsproblemen stilleggen van een site. Dat maakt best indruk. En het was de aanleiding voor Kreté om verder de veiligheid in te duiken. Wat de boodschap betreft zie ik een sterke relatie met Martin van Staverens werk over Risicoleiderschap en mijn eigen Veiligheidsfabels 1-2-3 (als u leestips wilt om verder te kijken, bij deze). Maar waar ik mij primair richtte op veiligheidsprofessionals, is Veiligheid van binnenuit in eerste instantie geschreven voor managers. Toch is het boek wat mij betreft evengoed een aanrader voor veiligheidsprofessionals. De tekst is lekker toegankelijk, met her en der suggesties voor verdere verdieping. Het enige minpuntje wat mij betreft zijn de bronverwijzingen. Die vinden we deels door de tekst heen, deels als voetnoten. Wellicht was het een idee geweest om ze te verzamelen in een korte literatuurlijst aan het einde, voor wie meer wil lezen. Suggestie voor een tweede druk?

Zoals de titel al zegt, argumenteert Kreté dat veiligheid het best gedreven kan worden door intrinsieke motivatie. En een andere belangrijke les is dat veiligheid niet een nevenactiviteit moet zijn, maar integraal onderdeel moet zijn van de bedrijfsvoering. Optimaliter met grote betrokkenheid van alle groepen, onder leiderschap van de lijn en met de veiligheidsprofessional in een leidende rol (Kreté stelt: "Weg met de HSE-manager!"). Ondanks de beperkte omvang van het boekje stipt de auteur een breed scala aan onderwerpen aan. Wat is veiligheid? Leiderschap. Betrokkenheid. Indicatoren. Ongevalsonderzoek. Systeemdenken. Gedrag. Tegenstrijdige doelstellingen, waaronder het spanningsveld tussen veiligheid en productie (hulde voor het opnemen van Rasmussens model!). Risico. Persoonlijkheid en veiligheid (iets waar ik wat sceptisch over ben). Cultuur (met een prettig kritische en genuanceerde insteek). Communicatie. Training. Nieuwe visies op veiligheid. Overigens niets van dit alles als een 'doe het zus en zo'-aanwijzing, maar als iets om over na te denken (her en der is de tekst voorzien van zogenaemde "omdenkertjes"). Om zelf een beter werkende manier van veiligheid te vinden, niet gedreven door een beheerssysteem dat 'moet', maar door sturing, leiderschap en voorbeeldgedrag. Prettig. Aanrader, ook om aan je manager te geven. □